

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Географічний факультет

Кафедра економічної та соціальної географії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заступник декана з навчальної роботи

Володимир Пасько

2021 року



РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Географія Києва та метрополітенського регіону

для студентів

галузь знань **10 Природничі науки**
спеціальність **106 Географія**
освітній рівень **бакалавр**
освітня програма **Урбаністика та міське планування**
вид дисципліни *обов'язкова*

Форма навчання	денна
Семестр	7
Кількість кредитів ECTS	4
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	залік

Викладачі: **Мельничук Анатолій Леонідович**, кандидат географічних наук,
доцент кафедри економічної та соціальної географії

Пролонговано: на 20__/20__ н. р. _____ (_____) «__» 20__ р.
на 20__/20__ н. р. _____ (_____) «__» 20__ р.

КИЇВ – 2021

Розробник: Мельничук Анатолій Леонідович, кандидат географічних наук, доцент
кафедри економічної та соціальної географії

ЗАТВЕРДЖЕНО

Завідувач кафедри економічної та соціальної географії

сісто проф. Костянтин МЕЗЕНЦЕВ

Протокол № 15 від «17» серпня 2021 р.

Схвалено науково - методичною комісією географічного факультету

Протокол № 6 від «30» серпня 2021 р. —

Голова науково-методичної комісії Н.М. Наталія КОРОГОДА

«30» серпня 2021 року

ВСТУП

1. Мета дисципліни – сформувати в студентів здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері територіальної організації соціуму та виробити практичні навички з вибору й обґрунтування рішень щодо її оптимізації. Основний зміст дисципліни ґрунтується на застосуванні сучасних теорій та методів соціогеографічного дослідження містобудівних процесів із використанням комплексу міждисциплінарних даних та за умов недостатності інформації.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. Успішне опанування дисциплін «Суспільна географія», «Економічна географія», «Соціальна географія», «Вступ до урбаністичних студій», «Географія України», «Методи урбаністичних досліджень».

2. Знання теоретичних основ суспільної географії, економічної географії, соціальної географії.

3. Володіння навичками аналізу просторового розвитку, методами урбаністичних досліджень.

3. Анотація навчальної дисципліни. Навчальна дисципліна «Географія Києва та метрополітенського регіону» є однією із складових підготовки бакалаврів за освітньою програмою «Урбаністика та міське планування» галузі знань 10 Природничі науки зі спеціальності 106 Географія. Розкриваються особливості структури та соціально-економічного розвитку Столичного регіону, стратегування та планування розвитку його території. Аналізуються передумови та ресурсна база розвитку Київського метрополітенського регіону, просторові відмінності людського потенціалу, галузева та територіальна структури господарського комплексу, гуманітарної сфери, розвитку житлової забудови, екомережі, туризму та рекреації в регіоні. Розкриваються суспільно-географічні підходи до стратегування та планування території Київського метрополітенського регіону на різних ієрархічних рівнях.

4. Завдання:

- здатність до критичного мислення, аналізу і синтезу щодо особливостей розвитку регіону із великим містом (ЗК-4);

- здатність зосереджуватись на якості та результаті при виконанні завдань щодо особливостей розвитку регіону із великим містом (ЗК-7);

- вміння працювати як самостійно, так і в команді (ЗК-12);

- вміння самостійно досліджувати, аналізувати просторово-часові параметри організації природи, населення та господарство і взаємозв'язків між ними щодо особливостей розвитку метрополітенського регіону із великим містом (ФК-8);

- вміння пояснювати особливості геопросторової організації природи, населення і господарства метрополітенського регіону та України, розуміти та пояснювати стратегію її сталого розвитку (ФК-9).

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	концепції управління розвитком регіону	лекція	Виконання практичних робіт, творчих аналітично-розрахункових робіт, презентація, дискурс, залік	4%
1.2	методологію суспільно-географічного дослідження розвитку метрополітенського регіону	лекція		4%
1.3	методику суспільно-географічного дослідження розвитку метрополітенського регіону	лекція, практичне заняття, самостійна робота		4%
1.4	методи аналізу розвитку метрополітенського регіону	лекція, практичне заняття, самостійна робота		4%
1.5	методику планування оптимальної організації території метрополітенського регіону	лекція, практичне заняття, самостійна робота		4%
1.6	законодавчу та нормативну базу розвитку регіону з міською агломерацією	лекція, практичне заняття, самостійна робота		4%
1.7	рівень розвитку ресурсного потенціалу метрополітенського регіону	лекція, практичне заняття, самостійна робота		4%
1.8	рівень геодемографічного розвитку метрополітенського регіону	лекція, практичне заняття, самостійна робота		4%
1.9	рівень господарського розвитку метрополітенського регіону	лекція, практичне заняття, самостійна робота		4%
1.10	рівень розвитку гуманітарної сфери метрополітенського регіону	лекція, практичне заняття, самостійна робота		4%
1.11	екологічні проблеми та екомережу метрополітенського регіону	лекція, практичне заняття, самостійна робота		4%
1.12	геостратегування та геопланування розвитку метрополітенського регіону	лекція, практичне заняття, самостійна робота		4%
2.1	володіти способами і прийомами розробки документів планування території	практичне заняття	Виконання практичних робіт, творчих аналітично-розрахункових робіт, презентація, дискурс, залік	до 12%
2.2	володіти методами збору первинних даних, підбору матеріалів для геопланування та геостратегування розвитку метрополітенського регіону	практичне заняття		
2.3	володіти навичками застосування	практичне заняття		

	методів урбаністичних досліджень для аналізу/оцінки розвитку Києва та метрополітенського регіону			
2.4	розробляти пропозиції щодо напрямів розвитку Київського метрополітенського регіону	практичне заняття	Виконання практичних робіт, творчих аналітично-розрахункових робіт, презентація, дискурс, залік	до 30%
2.5	визначати економічну та соціальну ефективність розвитку Київського метрополітенського регіону	практичне заняття		
2.6	визначати напрями ефективної реалізація рішень заходів з розвитку Київського метрополітенського регіону	практичне заняття		
3	комунікація: вироблення у студентів комунікативних навичок, навичок ведення дискусії	практичне заняття, захист практичних робіт, презентація, дискурс	Виконання практичних робіт, творчих аналітично-розрахункових робіт, презентація, дискурс, залік	10

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	1.7	1.8	1.9	1.10	1.11	1.12	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	2.6	3
	Програмні результати навчання																		
1. Збирати, обробляти та аналізувати інформацію в галузях предметної області географічних наук (ПРН 1)	+	+	+				+	+	+	+	+	+				+	+	+	
2. Демонструвати вміння проводити польові та лабораторні урбоекологічні дослідження (ПРН 5)			+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
3. Застосовувати моделі, методи і дані природничих і суспільних наук, інформаційних технологій тощо при вивченні формування і розвитку об'єктів і процесів географічної оболонки (ПРН 7)		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
4. Виконувати дослідження географічної оболонки та її сфер за допомогою кількісних та якісних методів аналізу (ПРН 9)			+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
5. Аналізувати склад і будову природно- та суспільно-географічних об'єктів і систем (відповідно до спеціалізації) на різних просторово-часових рівнях (ПРН 10)	+	+					+	+	+	+	+				+				+
7. Знати і застосовувати теорії, парадигми, концепції та принципи в галузях предметної області урбаністичної географії (ПРН 12)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+		+	+	+	+	+	+	+
8. Демонструвати здатність проводити самостійні дослідження природно- та суспільно-географічних об'єктів, систем і процесів у географічній оболонці за польових і лабораторних умов (ПРН 14)			+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+				+

7. Схема формування оцінки:

7.1 Форми оцінювання студентів: рівень досягнення всіх запланованих результатів навчання визначається за результатами написання письмових контрольних робіт та під час підготовки, презентації та дискурсу на практичних заняттях.

Питома вага результатів навчання у підсумковій оцінці за умови її опанування на належному рівні така:

- результати навчання – **1.1 – 1.12 (знання)** – до 4% за кожен;
- результати навчання – **2 (вміння РН 2.1-2.2)** - до 12%;
- результати навчання – **2 (вміння РН 2.3-2.7)** - до 30%;
- результати навчання – **3 (комунікація)** - до 10%

7.2. Організація оцінювання: Заняття проводяться у вигляді лекцій та практичних занять. Завершується дисципліна – **заліком**.

Упродовж семестру, після завершення відповідних тем, проводяться тематичні письмові контрольні роботи із відкритими питаннями. Для визначення рівня досягнення результатів навчання, передбачених пунктами 2 та 3 студенти презентують та захищають виконані практичні завдання.

Для студентів, які упродовж семестру не досягли мінімального рубіжного рівня оцінки (60% від максимально можливої кількості балів) проводиться заключна семестрова контрольна рота, максимальна оцінка за яку не перевищує 40% підсумкової.

Умовою отримання позитивної результуючої оцінки з дисципліни є досягнення не менш як 60% від максимально можливої кількості балів, при цьому, оцінка за результати навчання, передбачені пунктами 2 та 3 не може бути меншою ніж 50% від максимального рівня.

Підсумкове оцінювання здійснюється у формі заліку: максимальна кількість балів на заліку - 40 балів, мінімальна кількість балів, які додаються до семестрових – 24 бали (60% максимальної кількості балів, відведених на екзамен).

Студенти, які набрали сумарно меншу кількість балів ніж критично-розрахунковий мінімум 20 балів до складання заліку не допускаються.

Підсумкове оцінювання у формі заліку:

	у продовж семестру	залік (за бажанням студента)	підсумкова оцінка
Мінімум	46	14	60
Максимум	100	20	100

Оцінка за залік не може бути меншою **14 балів** для отримання загальної позитивної оцінки за курс.

7.3. Шкала відповідності

Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЗАНЯТЬ

№ п/п	Назва теми	Кількість годин		
		лекції	практичні заняття	самостійна робота
1	Онтологічний статус географії столичного регіону	2		
2	Науково-методологічні засади дослідження с столичного регіону	2	2	
3	Регіоназнавство. Етапи розвитку вітчизняного та світового регіоназнавства як науки та практики	2		5
4	Інформаційна база вивчення Києва та метрополітенського регіону	2	2	5
5	Суспільно-географічне положення Київського метрополітенського регіону	2	2	
6	Ресурсна база розвитку Київського метрополітенського регіону	2	2	5
7	Столичний регіон в системі реформи адміністративно-територіального устрою в Україні. Закон про Столицю України – міст-герой Київ	2	2	
8	Географія населення Київського метрополітенського регіону	2	2	5
9	Система розселення населення Київського метрополітенського регіону	2	2	5
10	Процеси урбанізації в Київському метрополітенському регіоні. Проблеми житлової забудови регіону.	2	4	5
11	Географія промисловості Київського метрополітенського регіону	2	2	10
12	Агробізнес Київського метрополітенського регіону	2	2	5
13	Київ та метрополітенський регіон як центр розвитку ІТ в Україні	2	2	5
14	Гуманітарна сфера Київського метрополітенського регіону	2	4	10
15	Екологічні проблеми та розвиток екомережі Київського метрополітенського регіону	2	2	
Всього		30	30	60

Загальний обсяг 120 год., в тому числі:

лекцій – **30 год.**

практичних занять - **30 год.**

самостійної роботи – **60 год.**

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА:

Основні:

1. Мезенцева Н.І., Мезенцев К.В. Суспільно-географічне районування України: навчальний посібник. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2000.
2. Tabuchi T. Historical trends of agglomeration to the capital region and new economic geography // *Regional Science and Urban Economics*. - Volume 44, January 2014, Pages 50-59.
3. Пістун М.Д., Мельничук А.Л. Сучасні проблеми регіонального розвитку України. Київ: Київський університет, 2013.

Додаткові:

4. Fujita, M., Krugman, P., Mori, T., On the evolution of hierarchical urban Systems // *European Economic Review*, 1999.43, 209-251.
5. Денисенко О.О. Процеси метрополізації: світогосподарський аспект. Київ: Інститут географії НАН України, 2012.
6. Дмитрук О. Ю. Урбанізовані ландшафти: теоретичні та методичні основи конструктивно-географічного дослідження. Київ: Обрії, 2004. 239 с.
7. Доценко А. І. Концепція розселення населення. Київ: РВПС України НАН України, 2008. 72 с.
8. Дружинин А.Г. Метрополитация как доминантная тенденция территориальной организации общества в постсоветский период: универсальные проявления и южно-российская специфика. *Географический вестник*. 2009. № 3 (11). Режим доступа : <http://www.geo-vestnik.psu.ru>.
9. Закон України «Про столицю України - місто-герой Київ». Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/401-14>
10. Ішук С.І., Гладкий Щ.В. Київський столичний регіон: його межі, функції та напрями розвитку. *Економічна та соціальна географія*. 2013. Вип. 1(66) С. 21-31.
11. Ковтун В. В., Степаненко А. В. Города Украины: Экономико-географический справочник. К.: Вища школа, 1990. 279 с.
12. Мезенцев К.В., Підгрушний Г.П., Мезенцева Н.І. Регіональний розвиток в Україні: суспільно-просторова нерівність і поляризація : монографія. Київ : Прінт Сервіс, 2014. 132 с.
13. Мельничук А.Л. Розвиток міста Києва на основних історико-географічних зрізах. *Економічна та соціальна географія*, 2013. С. 87 – 95.
14. Пилипенко І.О. Суспільно-географічна периферія: концепція, параметризація і делімітація: монографія. Херсон: Грінь ДС, 2015.
15. Пістун М. Д. Суспільно-географічне районування України. Київ: ВПЦ «Київський університет», 1999. 41 с.
16. Регіональний розвиток та просторове планування територій: досвід України та інших держав-членів Ради Європи. В. С. Куйбіда, В. А. Негода, В. В. Толкованов. Київ: Крамар, 2009. 170 с.